

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบ้าน ซีวิตและสังคม ในวัฒนธรรมมลายูภายใต้กระแสการท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ รวมถึงการศึกษาผลดีผลเสียของการท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ในกัมปงไอเยอร์ ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร และภาคสนาม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 89 คน แบบเจาะจงและโดยบังเอิญผู้ที่ให้ข้อมูลมากที่สุด ร่วมกับแบบสอบถามบางประเด็น นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอเชิงวิเคราะห์พรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมมลายูในกัมปงไอเยอร์เป็นวัฒนธรรมมุสลิมที่ยังคงรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนอย่างเหนียวแน่น มีเพียงเล็กน้อยที่เลื่อนไหลไปตามการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกสมัยใหม่ บ้านส่วนใหญ่ยังคงรักษาตามรูปแบบประเพณี มีเล็กน้อยเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซีวิตและสังคมยึดหลักจารีตอิสลามในการดำเนินชีวิต ภายใต้การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีสุลต่านควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด การรักษาทรัพยากรวัฒนธรรมมีทั้งเชิงอนุรักษ์และพัฒนา ผ่านโครงการและเครือข่ายต่างๆ กระตุ้นจิตสำนึกคนในชุมชนผ่านสื่อ ผู้นำชุมชน และระบบการศึกษา สอดแทรกหลักสูตร MIB เพื่อปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแบบร่วมมือส่วนหนึ่ง รัฐสร้างแรงกระตุ้นเพื่อการท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ส่วนหนึ่ง แต่กระนั้นก็ยังพบว่าการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมมลายูในกัมปงไอเยอร์มิได้รับอิทธิพลจากกระแสการท่องเที่ยวงู๋ริักซ์มากนักแต่เป็นกระแสนิยมเชิงจารีตอิสลามที่หล่อหลอมให้ปกป้องวัฒนธรรมของตนและต่อต้านวัฒนธรรมภายนอก จึงจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ที่เกิดขึ้นจากกลไกทางสังคมของชุมชนเอง นโยบายต่างๆ เกิดจากวิสัยทัศน์ของสุลต่านมากกว่าความต้องการของชุมชน การจัดสวัสดิการสังคมของรัฐมีผลให้ชุมชนเห็นประโยชน์จากรายได้ของการท่องเที่ยวงู๋ริักซ์น้อย ทำให้กัมปงไอเยอร์ไม่ค่อยปรากฏการประดิษฐ์สร้างเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ นอกจากธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ผลดีของการท่องเที่ยวงู๋ริักซ์มีอยู่มาก นอกจากรักษามรดกวัฒนธรรมที่เด่นชัดคือการเพิ่มรายได้คนขับเรือจ้าง ผลดีด้านอื่นๆ ได้แก่ ความภูมิใจในเอกลักษณ์ท้องถิ่น การเปิดชุมชนสู่โลกภายนอก การเพิ่มความร่วมมือขององค์กรต่างๆ การสร้างความยั่งยืนของชุมชน ส่วนผลเสียมีเล็กน้อย ได้แก่ ความรู้สึกไม่เท่าเทียมของคนในชุมชนกับนายทุนภายนอก ความเสื่อมของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

คำสำคัญ: บ้าน ซีวิต สังคม วัฒนธรรมมลายู การท่องเที่ยวงู๋ริักซ์ กัมปงไอเยอร์

Abstract

The objectives of this study were to examine houses, life, and society in Southern Melayu culture concerning conservative tourism, and to identify advantages and disadvantages of conservative tourism in Kampong Ayer of Brunei Darussalam. The data of this qualitative study were collected from related documents, and from the field through observations and in-depth interviews with 79 respondents selected using purposive and accidental sampling, and a questionnaire was also used to ask them on some issues. The data were analyzed and then presented using descriptive analysis.

The study found that Melayu culture in Kampong Ayer is a Muslim culture in which cultural resources are still well-preserved with only slight changes along with the modern world. Houses are still preserved in traditional styles and only a few of them have changed along the time. Life and society are in the traditional Islamic way under absolute monarchy with the Sultan who rules and controls the country strictly. Cultural resources are preserved ecologically and developed through various projects and networks. People's awareness in the community is encouraged through media, community leaders, and the educational system. Melayu Islam Beraja (MIB) or Malay Islamic Monarch is incorporated in the curriculum to instill love for the nation, religion, and the Sultan, and the concept is communicated to tourists through the media. Various learning experiences are provided for tourists with community participation and cooperation while the state encourages tourism. However, the existence of Melayu culture in Kampong Ayer has not been much influenced by tourism, and remains in Islamic traditions that have always protected its own culture and prevented cultures from outside. Therefore, it can be considered that conservative tourism in this community arises from its own social mechanisms. Policies are initiated from the Sultan's vision that provides more than the needs of the community. Social welfare provided by the state exceeds people's needs and as a result, people do not give much importance to income from tourism and that is why invented tourist attractions are rare in Kampong Ayer though there are various natural places. There are many advantages of conservative tourism there. In addition to preserved cultural heritages, another outstanding source of income is boat taxis. Other advantages include people being proud of local identities, opening to the outside world, increasing cooperation among organizations, and creating sustainability for the community. There are only a few disadvantages such as feeling of inequality between people in the community and capitalists from outside, and deteriorations of the environment and ecological system.

Keywords: House, Lives, Society, Melayu culture, Conservative Tourism.